

Mowa niezależna

Marek powiedział z uśmiechem: „Jestem tego pewien, przekonałem się o tym dziś rano.”.

↑

(zdanie wprowadzające)

↑

(zdanie wprowadzane)

Mowa zależna

Marek powiedział, że chciałby pojechać do Paryża.

↑

zdanie wprowadzające

(nadrzędne)

↑

zdanie wprowadzane

(podrzędne)

Zdanie w mowie niezależnej można przekształcić na mowę zależną.

- *Mama zapytała Anię: „Zrobiłaś zakupy?”.*
- *Mama zapytała Anię, czy zrobiła zakupy.*

- *Nauczycielka wyjaśniała uczniom: „Musicie dobrze przygotować się do egzaminu”.*
- *Nauczycielka wyjaśniała uczniom, że muszą dobrze przygotować się do egzaminu.*

- *Wychowawczynie pytała uczniów: „Chcecie jechać na wycieczkę do Krakowa czy do Zakopanego?”*
- *Wychowawczynie pytała uczniów, czy chcą jechać na wycieczkę do Krakowa, czy do Zakopanego.*

- *Kamil krzyknął: „Biegnij szybciej! Jesteś już prawie na mecie!”.*
- *Kamil krzyknął, że bym biegł szybciej, bo jestem już prawie na mecie.*

- *– Chciałbym pojechać do Paryża – powiedział Marek.*
- *Marek powiedział, że chciałby pojechać do Paryża.*

Mamy zatem dwa sposoby wymieniania między sobą uwag, myśli i spostrzeżeń.

Mowa niezależna:

- Jest to dosłowne przytoczenie czyjejś wypowiedzi, cytowanie kogoś.
- Przytoczona wypowiedź zachowuje własną budowę gramatyczną i jest niezależna składniowo od zdania wprowadzającego.
- Taką wypowiedź wprowadzamy po dwukropku ujmując ją w cudzysłów albo tylko w pauzy dialogowe.
- Zazwyczaj towarzyszy jej zdanie wprowadzające.

Mowa zależna:

- Jest to ujęcie własnymi słowami czyjejś wypowiedzi.
- W mowie zależnej oddajemy sens cudzej wypowiedzi, ale nie przytaczamy cudzych słów dosłownie.
- Przybiera ona często formę zdania złożonego podrzędnie ze spójnikiem, że.

Mowa niezależna polega na dosłownym przytoczeniu wypowiedzi czyjejś lub własnej.

Mowa zależna polega na przytoczeniu czyjejś lub własnej wypowiedzi w formie zdania podrzędnego dopełnieniowego.

Ćwiczenia wykonaj w zeszycie

Ćwiczenie I

Zamień mowę niezależną na zależną:

- a) Dziś radio podało znajomość: „Do Polski przyjedzie w tym roku Leonard Cohen”.
- b) Nauczyciel poprosił uczniów: „Ustawcie krzesła w Sali gimnastycznej”.
- c) Mama przykazała rodzeństwu: „Nie otwierajcie nikomu drzwi”.

Ćwiczenie II

Zamień mowę zależną w niezależną:

- a) Przeczytałam w ogłoszeniu, że potrzebna jest osoba do pracy na basenie.
- b) Ciocia napisała w liście, że zaprasza nas na wakacje.
- c) Matka poleciła córce, żeby umyła okna.

Ćwiczenie III

Przekształć na mowę zależną wypowiedź:

– Ależ to szaleństwo uśmiechać się – pomyślał – jesteśmy zgubieni.

Ćwiczenie IV

Przekształć fragment z narracji pierwszoosobowej w narrację trzecioosobową. Zastosuj mowę zależną zamiast przytoczenia wypowiedzi bohatera.

Nikt nie pisał do mnie listów, nie miałem nikogo bliskiego; ani w kraju, ani na całym świecie; byłem już starym, samotnym człowiekiem. Ba! – myślałem sobie nieraz – Przecież nie wszyscy mogą mieć bliskich.

Ćwiczenie V

Podany dialog zamień na mowę zależną.

– Zapytaj Wiktora – powiedziałam zgryźliwie. (...)

– Marta – powiedział Michał ostrzegawczo – jest źle, wydaje mi się... A ty robisz wszystko, żeby było jeszcze gorzej. – Widać domyślił się, o co chodziło. – Nie miałem bayerowskiej aspiryny, fakt. Ale mama przywiozła furę cytryn, wezwała do mnie lekarza, zwijała się, żebym wszystko miał.